

PORTRÉ: HORVÁTH CSABA ZSOLT SZÁZADOS (EUTM SOMALIA)

Az interjút készítette: Dr. Besenyő János
őrnagy, a hadtudományok doktora

A Magyar Honvédség Geoinformációs Szolgálatának főtisztje
besenyo.janos@gmail.com

2000-ben került a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Katonai Főiskolai Karára, ahol 2004-ben műszaki tisztként végzett. Első tiszti beosztását, hadnagyként, Szentesen kapta, ahol egyszerre több műszaki feladatot is ellátott: szolgált műszaki-felderítő szakasparancsnokként majd századparancsnok helyettesként, utána pedig a hídépítő századparancsnok helyettese lett. 2009 novemberében Szentendrére került műszaki oktatónak a Kinizsi Pál tiszthelyettes szakképző iskolára, és azóta - két komoly megszakítással - ott teljesít szolgálatot. 2010 áprilisától szeptemberéig szolgált az EUTM Somalia műveletben, mint az egyik kiképző csoport parancsnoka, ahol a somáliai kormánykatonák kiképzéséért felelt. Eredményes munkája miatt a hazatérése után ismét felkérték, hogy vállaljon egy újabb időszaka-

kot a műveletben. Erre 2011. januártól júniusig - 5 és fél hónap időtartamban - került sor.

Hogy kerültél képbe Szomáliával kapcsolatban, hogy tudtad meg, hogy Afrika kába ki kell menni? Pályázat volt vagy felkérés?

Mivel ez alapvetően tiszthelyettes-képző misszióknak indult, ezért az iskola, illetve az intézmény parancsnoka kapta a jogosultságot, hogy biztosítsa a kiképző, illetve oktatói állományt. Ugyan én akkor már nem a tiszthelyettes képzésben voltam, de addigi szakmai pályafutásom, múltam alapján kiválasztottak erre a misszióra. Azáltal, hogy a másik jelölt úgy döntött, hogy mégsem megy ki, én lettem az első és a második váltásban is az egyik kiképző csoportparancsnok. Meglehetősen gyors lefolyású volt ez a dolog, úgy szaladtunk bele, hogy akkor azt se tudtuk, hol van

Taktikai megbeszélés

Uganda, hiszen a Honvédség számára inkább Irak, Afganisztán és Balkán volt a preferált hadművelleti terület. Ezért a misszió neve, az EUTM – Somalia (Európai Unió kiképző missziója-Szomália) mindenkit megtévesztett, mert mindenki Szomáliára gondolt, holott a misszió Ugandában működik. Ráadásul Ugandának éppen abban a részében, ami Szomáliától a lehető legtávolabbra esik, a kongói határon.

Maradjunk még a felkészülésnél. Kiválasztották az állományt, mi történt utána? Már az első választás úgy indult, hogy három váltást jelöltek ki a tiszthelyettesekből, a tisztekből azonban csak kettő váltásra volt elegendő személy. Először

úgy indultunk neki, hogy sokkal több emberre lesz szükség, mint ahányan mi nekifutottunk, és teljesen másnak nézett ki a misszió. Minket egészen másra készítettek fel, mert erről a misszióról nagyon kevés információval rendelkezett a Magyar Honvédség, és gyakorlatilag úgy kellett összevadászni mindent. Például térképbiztosításunk úgy volt, hogy szereztünk egy civil térképet, amit egy térképész barátom átalakított katonai térképnek. Beszkennelte, majd felvitte rá a koordináta-rendszert, így lett katonai térképünk. Minimális információval vágunk neki a misszióknak, de később kiderült, hogy más nemzeteknek még fele ennyi sem volt. Az általunk használt eszközöket vagy

a honvédség adta, vagy mi szereztük be, és vittük ki magunkkal. Amikor az első váltásnak nem tudtak GPS-t adni, akkor az egyik kolléga mondta, hogy neki van, kihozza, hiszen ha baj lesz, akkor egy ilyen eszköz mindig jól jön. Az első misszióba vittünk magunknak egy katonai rádiót, ami használhatatlannak bizonyult, de a második váltás során biztosítottak számunkra megfelelő híradóeszközöket.

Tehát mondhatjuk, hogy az első misszióban még az információ, a tapasztalatok hiánya miatt a honvédség igazából nem is tudott ellátni benneteket?

Úgy van. Részben nem is tudták, hogy mire akarunk felkészülni, és ez a felkészítésünk, valamint a felszerelésünk összeállításakor is egyértelmű volt. A misszió előtt 3 vagy 4 héttel még úgy tudtuk, hogy sivatagi környezetbe kerülünk, ezért mindenféle sivatagi egyenruhát, felszerelést viszünk. Aztán az indulás előtt 2-3 héttel meg kiderült, hogy dzsungelbe megyünk. Tényleg erdős terepre mentünk, csak hogy akkor már nem tudtuk lecserélni a repeszálló mellényeinket, és így elég bután néztünk ki sivatagi mellényben, meg a négy színnyomású gyakorlóinkban. Ez volt a kisebbik malőr, ugyanis a kiutazás előtt derült ki, hogy a felszereléseinket nem tudjuk kivinni. A honvédség egyszerűen nem tudta megoldani azt, hogy 46 + 8 kilónál többet vigyünk ki magunkkal az 5 hónapra, és végül a számunkra hivatalosan biztosított felszereléseknek jóval több, mint a felét itthon hagytuk.

Nem ajánlották fel, hogy túlsúlyjegyet fizetnek?

Semmit nem ajánlottak fel. Azért nem fizettek, mert a missziót vezető spanyolok olyan felelőtlen kijelentést tettek, hogy amelyik nemzet eljön Madridba, annak az embereit ők ingyen elviszik repülővel Ugandába. Igen ám, csak hogy meg is határozták a súlyt, ezt a 46 plusz 8 kilót, mert nyilván ők sem akartak a saját számlájukra sokkal több súlyt kivinni. A magyaron kívül minden más nemzet megrántotta a vállát, hogy semmi probléma, majd utánszállítással megoldják a felszerelés kivitelét. Ez nálunk esélytelen volt, és bár minden követ megmozgattunk, amit csak lehet ez ügyben, de még az iskola parancsnoka, Isaszegi tábornok úr sem tudott kiharcolni semmit. Ezt a kérdést a második misszióban aztán sikerült megoldani.

A felkészítések hol, hogyan zajlott?

A szolnoki Békekiképző Központban történt a felkészítésünk, de mivel őket is megtévesztette a misszió neve, szinte mindent megtanítottak nekünk Szomáliáról. Ez nekünk furcsa volt, szóltunk is a tanároknak, hogy hát ez nem egészen az, amiről szó van. Csak az egészségügyi kiképző nem tévedett nagyot, amikor a lőtt sebekről beszélt, mert az nem országspecifikus. A felkészítés legértékesebb része az volt, amikor a Katonai Felderítő Hivatalnak egy-két jelentését el tudtuk olvasni arról, hogy mire számíthatunk terepen. Volt olyan anyag, ami csak angolul állt rendelkezésre. Egyszerűen odaadták nekem a felkészítésem, hogy gyorsan olvassam át, jegyzeteljem ki, amit fontosnak tartok, és mondjam

el a többieknek a kiképzési foglalkozás keretében.

A többiek nem beszéltek angolul?

Hát, nem olyan jól. Rögtön az elején volt egy nyelvtani teszt, ahol kiderült, hogy ki milyen szinten beszéli az angolt. Volt, aki jobban, volt, aki kevésbé jól. Utána volt még egy teszt; akkor derült ki számunkra is, hogy a másik, a potenciális kolléga, hogyan beszéli az angolt, amikor az a kis teszt volt, amelyben angolul kellett rádióforgalmazást csinálni. Ilyesmire azért próbáltak minket felkészíteni, mert ha nemzetközi misszióba megy az ember, nem árt, ha tudja alkalmazni a rádióforgalmazás szabályait. Akkor azért láttuk, hogy több embernél is komoly probléma lesz a nyelv. Nekem nem volt gondom, jól ment az angol, sőt talán nekem ment a legjobban.

Nem arról volt szó, hogy csak olyan ember mehet ki, aki nyelvileg ott van a topon? Vagy szakember volt az illető, és nyelvet nem beszélt?

Olyan jó kiképző tiszthelyettest találni, aki még angolul is jól beszél, szerintem szinte lehetetlen. Van, csak lehet, hogy a két kezemen meg tudom számolni, és ezeket az embereket folyamatosan dolgoztatják is. Ennek ellenére az a tiszthelyettes kolléga, aki kijött velem, szerencsés választás volt, mert bár szinte egyáltalán nem beszélt angolul – egy alapfokú nyelvvizsgálóval vágott bele ebbe a misszióba – viszont olyan elképesztő kiképzői tapasztalata volt, hogy ez egyáltalán nem jelentett problémát. Illetve nagyon jól össze tudtuk párosítani azzal a magyar zászlóossal, aki ugyan jóval kevesebb szakmai tapasztalattal ren-

delkezett, viszont megvolt a felsőfokú szóbelije, tehát nagyon jól megértette magát, és nagyon jól tudtak együtt dolgozni. Már az első misszióban is gyakran próbáltuk párba tenni őket, a második misszióban viszont gyakorlatilag végig együtt dolgoztak, egy kiképző párost alkotva.

Kevés információval indultunk tehát: annyit tudtunk, hogy milyen betegségektől kell félni, kinek hány oltás kell még, és milyen szúnyogriasztót kell venni. Valójában más hatékonysága nem volt a dolognak, mert nem tudtak semmi érdemlegeset elmondani nekünk. Azt a katonai felderítőtől tudtunk meg, hogy milyen a politikai helyzet, hogy mennyire stabil, instabil az ország. A felkészítés után megkaptuk az oltásokat, majd egy hónapon belül indultunk is a misszióba.

A kiindulás is eléggé kacifántosra sikeredett, mert a Magyar Honvédség nem tudta megmondani, hogyan megyünk ki Madridba, gépjárművel vagy repülőgéppel. Először egy transzporterrel utaztunk volna ki, de valamiért meghiúsult az út, így levittek minket Szolnokra, ahonnan AN-26-sal szállítottak át Madridba. Az egésznek kicsit luxus feellingje volt, mert 3 fő utazott a repülőgépen, akikre egy 4 fős személyzet viselt gondot. Nagyon érdekes volt már ez a szervezés is, illetve a misszió felkészítése. Első misszióm lévén, azt hittem, hogy majd a honvédség mindent alám rak, és majd minden könnyedén fog menni. Ehhez képest rengeteget kellett nekem telefonálni, és gyakorlatilag nekem kellett megszervezni mindent, a pénzünket, a logisztikát, az utánpótlást, a felszerelést, az oltásokat, és a fegyverek felvé-

Kiképzésre érkezők. Forrás: The Council of the European Union. consilium.europa.eu

telét. Ugyanis fejenként egy pisztollyal és két tár lőszerrel mentünk ki.

Okozott gondot a fegyverek kivitele?

Nem, a vámolattal nem volt baj, megvoltak a megfelelő okmányaink, a repülőteret pedig a fegyverek sosem hagyták el, sőt, még a repülőgépet sem. Madridban is a katonai repülőtérrel gyakorlatilag egyből egy katonai bázisra mentünk, tehát ott sem volt probléma. Úgy történt a fegyverek kivitele, hogy kivittük, és otthagytuk a két misszió között. Volt egy fegyverszoba, amit erősen őriztek, s nem vitték el a fegyvereinket. Jól bealajoztuk, és otthagytuk őket, így aztán nem is volt vele komoly hercehurca a kivitelnél. Szerencsére.

Említetted, hogy hárman utaztatok ki Madridba. Nem 4 főt küldött a Hon-

védség ebbe a műveletbe? Mi történt a negyedik társatokkal?

A HM által a misszióba delegált jogásztiszt, Konczi Ferenc százados Brüsszelben kezdte a munkáját 5-6 héttel korábban, ahol elkezdte szervezni a misszió jogi háttérével kapcsolatos feladatokat. Szerintem nagy hiba volt, hogy abban egyezett meg az EU, hogy a misszióban a táborunk védelmét az ugandai hadsereg - UPDF - fogja ellátni. Gyakorlatilag csak Madridban találkoztunk Konczi századossal, mivel ő egy nappal utánunk érkezett. Madridban egy éjszakát megaludtunk egy ejtőernyős laktanyában, másnap találkoztam a német nemzeti rangidőssel, aki megkért, hogy menjek oda hozzá, és beszéljünk egy kicsit. Tudtuk már előre, hogy, részint vegyes kiképző csoportok leszünk, és úgy néz ki a helyzet, hogy

én leszek a kiképző csoportparancsnok; két magyar, három német és valószínűleg egy vagy két ugandai beosztottam lesz, illetve lesz még egy tolmács, akiről ha jól emlékszem, már tudtuk, hogy kenyai lesz. Hivatott a német, hogy a támogatásáról biztosítson, és hogy elmondja, mennyire örül annak, hogy magyar katona vezetheti csatába a német légierős kollégáit... Én szinte sokkot kaptam, hogy német légierősökkel fogok dolgozni, mert – ezt tisztázzuk – ez nem egy légierős misszió, tehát itt repülőgép nem sok volt, amit szerelni kellett volna, úgyhogy komoly félelmeim voltak, és ezek a félelmek később azért be is igazolódtak. Hogy mennyire jó kiképző egy német légierős vagy egy német légierős informatikus vagy egy hajtóműszerelő? Hát nem olyan nagyon. Már csak azért sem, mert nekünk klasszikus gyalogsági kiképzést kellett végeznünk. A kiképzésnek úgy 80%-a lövész-harcászatról, harctéri vezetéséről, lökiképzésről és hasonlóról szólt, tehát ide nem légierősök kelletek volna. Nekem az volt a szerencsém, hogy 2006-ban az amerikai tengerészgyalogságnál 6 hónapig csak lövész szakasparancsnoki dolgokkal foglalkoztam. Ugyanis Quanticóban lövész szakasparancsnoki felkészítésen vettem részt, majd a Camp Lejeune bázison egy 4 hónapig tartó harcoló műszaki kiképzést kaptam. Én ilyen háttérrel vágtam bele a misszióba, ezért nem tartottam attól, hogy lövész kiképzést tartsak tiszthelyetteseknek.

Az egyeztetés után megismerkedtem az emberekkel, akkor még nem beszélgettünk, mindenki szoktatta magát a helyzethez, hiszen nagyon sok nemzet-

ből tevődött össze ez a misszió. Mindenkivel egyszerre próbáltunk barátkozni, hogy azért megmutassuk magunkat a világnak, hogy mi, magyarok, létezők, mi is itt vagyunk. Másnap egy spanyol katonai géppel Entebbébe repültünk. Ugandának ez az egyetlen nemzetközi reptere, és kissé tartottunk ettől az úttól, mert tudtuk, hogy körülbelül 1-2 hónapja kapta meg a reptér az első légtérfigyelő radarját, és féltük attól, hogy a jól bevált módszer, miszerint radar nélkül szállítják le a repülőgépeket, majd megzavarja az ugandai légi-irányítók tisztánlátását. Aztán nem lett semmi baj, földet értünk, és nagyon jól tettük, hogy raktunk be szúnyogriasztót a pakkunkba, mert elképesztő szúnyogroham várt Entebbében. Ráadásul azt is tudtuk, hogy Entebbe és Kampala környéke nagyon maláriaveszélyes terület.

Minden lehetséges helyről, forrásból próbáltunk információt szerezni Ugandáról. Teljesen véletlenül, a nővérem jóvoltából kiderült, hogy Onyuta Judit félig-meddig ugandai és sikerült megszerezni az elérhetőségeit. Ráadásul még mielőtt kimentünk volna, az édesanyja is hazajött Ugandából, és mindkettőjüket sikerült telefonvégre kapni. Ő sok naprakész információval szolgált, hogy milyen a politikai helyzet, mennyire nyugodt – nem nyugodt – az ország, milyen a közlekedési kultúra; egyáltalán melyik oldalon vezetik a gépjárművet vagy, hogy milyen konnektor van az országban. Annak ellenére, hogy korábban szolgáltak már magyarok Afrikában és Ugandában is, nem tudtunk semmit vagy legalább is nagyon-nagyon keveset az országról, és hát mindenképp jó lett volna, ha a hon-

védség valamilyen adatbázisból előránt egy embert, aki esetleg a tapasztalataival vagy legalább elméleti síkon felkészülve segíti a munkánkat. Szóval elég nagy sötétbe ugrottunk fejest, amikor kiutaztunk.

Entebből elmentünk Kampalába, ahol a misszió már kint lévő tagjai vártak minket a reptéren.

Hány ember érkezett ki akkor? A misszió teljes kiképző állománya mikor érkezett ki?

Majdnem a teljes kiképző állomány, bár a belgák nem akartak a spanyolokkal közösködni, ők és a finnek, a svédekkel együtt kicsit később érkeztek. Velünk olyan 50 fő utazott, ami később felduzzadt 70 főre. 8-10 fős kisbuszokkal elmentünk először Kampalába a parancsnokságra, ahol rövid időt, alig egy-másfél órát töltöttünk. Csak éppen annyit, hogy mindenki hazajelentsen, hogy megérkezett. Gyorsan körbeadták a szolgálati telefonokat, akiknek volt, vagy műholdas telefont és akkor mindenki bejelentkezett otthon, hogy élünk. Ezután talán 6 óra zötykölődés várt ránk a jó kis ugandai földutakon, míg megérkeztünk a táborba, ahol akkor gyakorlatilag semmi nem volt. Hogy ezt miért nevezték tábornak, azt nem tudom, mert mindenre hasonlított, csak arra nem... Ez volt Bihanga, ahová szinte a teljes sötétségben érkezünk meg, de már akkor sem tetszett nekünk az, hogy sehol egy kerítés vagy egy őrbódé vagy bármiféle előkészített védelem... Semmi, ami megfog bármit is, lett volna akár egy árok, hogy mondjuk, egy öngyilkos merénylő ne hajtson be arra a területre, de semmi! Este

annyi történt még, hogy a szemerkélő esőben mindenki gyorsan foglalt magának egy sátrat, és amikor elhangzott a vezényszó, és a helyiek ledobálták a ládáinkat, akkor mindenki kiválogatta a magáét. Másnap reggel 6-kor kezdődött el az élet, amikor megláttuk, hogyan is néz ki a tábor.

Tehát felvert sátrakba költöztetek.

Felvert sátrakba költöztünk, igen. Végül csupán annyi volt a szabály, hogy a tiszteket és a zászlósokat egyéni (2,5x2,5 méteres), a tiszthelyetteseket 4 fős sátrakban helyezték el. Ezeket nem a talajra cövekeltek le, hanem egy beton alapra, ami eltörik, ha belerúg az ember. Nem volt semmi kiépítve, fel volt ugyan húzva a sátrak nagy része, a zuhanyzó, a WC illetve az étkezde volt olyan állapotban, hogy használni lehessen. Nem volt kész, de lehetett használni. Az első egy hónapban nem volt meleg víz, nem volt kórház – ami egyébként előírás volt –, de még egy kerítés sem a tábor körül.

„Annak ellenére, hogy korábban szolgáltak már magyarok Afrikában és Ugandában is, nem tudtunk semmit vagy legalább is nagyon-nagyon keveset az országról, és hát mindenképp jó lett volna, ha a honvédség valamilyen adatbázisból előránt egy embert, aki esetleg a tapasztalataival vagy legalább elméleti síkon felkészülve segíti a munkánkat..”

Hogyan volt megszervezve akkor az egészségügyi ellátásokat?

Shogy. Amíg el nem készült a kórház, nem számíhattunk semmilyen egészségügyi ellátásra, csupán arra az elsősegélyre, amit egymásnak nyújthattunk baj esetén. Az ugandaiak ugyanis nem biztosítottak számunkra orvost. Később egy dél-afrikai cég állította fel a kórházat, amit egy elég vegyes, de igen felkészült személyzettel üzemeltettek. Volt köztük olasz, grúz, ukrán, dél-afrikai, meg ki tudja még milyen náció... A személyzet utánunk pár nappal érkezett, de semmit nem tudtak biztosítani, amíg a kórház el nem készült. Amikor elkészült, a gondok nem tűntek el, mert csak akkor voltak hajlandók az általuk szerződésbe foglalt ellátást biztosítani, ha olyan kórházat kaptak, ami az összes európai normának megfelel. Ezzel együtt további gondok is támadtak. Például a parancsnoki épület sem volt kész. Gyakorlatilag semmilyen épület nem volt befejezve; kivéve a vezető állomány és a tábort működtetők saját lakrészei. Lassan, hetek, hónapok – 9-10 hónap! – alatt végül „elkészült” a tábor. Ekkor már növényeket is kezdtek beültetni, de pl. hónapokon keresztül nem volt járdánk. Ez luxusnak hangzik, de ha belegondol az ember, hogy milyen hatalmas esőzések vannak Közép-Afrikában, akkor hogy pl. a sátramat és a felszerelésemet tisztán tartsam, ahhoz nem baj, ha van valami zúzott kő vagy legalább néhány palló a földön, mert ha az ember folyamatosan sárban él, ez egyszerűen kivitelezhetetlen.

Mennyi időt adtak nektek felkészülni a somáliaiak kiképzésére? Mennyi idő

volt összekovácsolni a német–magyar csapatot?

Tényleg igaz az a mondás, hogy az ember a misszióval kapcsolatosan az életében két dolgot nem akar csinálni, elkezdni és befejezni egy missziót. Ez a mi esetünkben a missziókezdés volt. Az első váltásnál semmi nem volt kész, semmi nem volt megtervezve, semmi nem volt előkészítve. Amikor odamentünk, azt se tudtuk még, hogy mit akarunk oktatni; hogyan, mikor, hány emberrel, és kiket... Semmit nem tudtunk. Viszont megnyugtató volt a hír, hogy legalább a somáliaiak még nincsenek ott teljes létszámban, ugyanis még akkor toborozták a jelentkezőket. Az oktatás kapcsán abban állapodtunk meg, hogy egyik nemzeti oldalra se húzzon senki, tanítsuk tehát a régi amerikai harcászati elveket a régi amerikai kézikönyvekből.

Mennyire voltak régiek ezek a szabályzatok?

Nagyjából 10 éves szabályzatokból dolgoztunk, azért megállják a helyüket, mert az alapvető taktika, hogy pl. fedezéket foglalok, jobbról átkarolok, balról átkarolok, szemből támadok, az ilyen alpműveletek azóta sem változtak. Ez olyan nagy problémát nem okozott, az viszont annál inkább, hogy semmilyen oktatáshoz használható vázlat, óravázlat nem létezett, és ezeket magunknak kellett összeállítani. Így rögtön jelentkezett a nyelvi kérdés. A misszióban résztvevő nemzetek nem mindegyike beszélte az angolt. Főleg a spanyolok és a franciák jelentett ez kihívást. A francia idegenlégiósok angol nyelvismerete katasztrofális volt. Az volt az egyetlen

szerencsésük, hogy az első váltásban volt egy magyar srác, Barilla Csaba, aki főtörzsőrmesterként szolgált náluk, és mindig ő eljött hozzám az eligazítások után, hogy segítse a munkát, és én elmagyaráztam neki, mi lesz másnap.

A nyelvi gondokon kívül nagyon komoly nézetbeli különbségek is voltak, hogy ki milyen színvonalon akarja tartani a kiképzést, mert ugyan le van írva „a katona bokortól bokorig halad”, de ezt azért elég sokféleképp lehet csinálni. Lehet úgy, mint a finnek, svédok vagy úgy, ahogy a spanyol ejtóernyősök csinálják. Nem kevés vita adódott ebből is.

Ugyanis nem az a lényeg, ahogyan csinálták, hanem az, hogyan akarták oktatni. Mivel nem volt pontosan meghatározva az, hogy mit kell, nem volt

meg a célkitűzés, hogy az alapképzés befejezése után pontosan mire kell képesnek lennie egy szomáliai tiszthelyettesnek.

Papíron a képzés három modulból állt: egy 4 hónapos tiszthelyettes alapképzésből – ezt vállalta el a Magyar Honvédség –, utána egy 1 hónapos szakmai képzésből – erre már szétválogatták az embereket a négy szakirányra: lövés, műszaki, életmentő, illetve híradó. Ezeket a különböző nemzetek, mint szakmai felkészítők tartották. –, és a végén egy „összekovácsoló” képzésből. Elméletileg 6 hónapnak kellett volna lennie egy komplex kiképzésnek. Mindenki máshogy dolgozott, más komolysággal kezelte a feladatot. Volt, aki úgy állt hozzá, hogy éljük túl és menjünk haza;

valaki meg úgy, hogy a lehető legtöbbet ki akarta hozni a kiképzendőkből és a kiképzőiből, és mindez nyilván problémákhoz vezetett.

Napi rutinmunka volt a kiképzés menetének összeállítása, így aztán a kiképző csoporton belül mindennaposak voltak az ötletbörzék, tehát a kiképzés után nemcsak attól voltunk fáradtak, hogy napi 8 órát kint voltunk terepen, hanem minden utána következőtől.

A kiképző csoport munkáját szabadon irányítottad, vagy köteles voltál a spanyol ezredes jóváhagyását megkapni? Menyire hagytak önállóan dolgozni?

Nagyon furcsa volt, mert hatalmas különbség volt az első és a második misszió között. Igazából a kiképzés aprópénzre váltását mi, kiképzők csináltuk, és a 9 kiképző csoportnak volt egy parancsnoka, egy spanyol százados. Ez a tiszt gyakorlatilag mindenbe bele akart szólni, és a lehető legrészletesebben meg akarta szervezni az egészet, viszont sem a szakértelme, sem pedig a nyelvtudása nem volt meg ahhoz, hogy a részletekbe bele tudjon menni. Nem tudta elmagyarázni, hogy mit vár tőlünk, hogy mit tanítsunk. Talán tisztában volt azzal, hogy mit akar ő vagy a missziót vezető spanyolok elérni végcélként, de mások viszont nem, és ez nagyon sok konfliktust szült, hiszen mindenkinben benne volt a nemzeti öntudat. Nem tudom, miért a spanyolok kapták meg a misszió vezetését, hiszen ehhez semmilyen érdekelttségük nem volt, e területek brit, francia és belga gyarmatok voltak korábban. Szerencsénkre a második missziónál a kiképzésért felelős spanyol tiszt sokkal jobb,

rugalmasabb volt. Sokkal jobban tervezett előre, látszott is rajta, hogy korábban is csinált már ilyen munkát, és mint kiképző is nagy tapasztalattal rendelkezett, tehát nem voltak irreális elvárásai, illetve logisztikai szempontból is sokkal jobban próbálta támogatni a kiképzést.

„A második misszióban komoly fegyelmi problémák voltak, nagyon fegyelmezetlenek voltak a katonák, és annyira a saját szomáli szabad elveik szerint éltek, hogy volt, amikor a szünetben az egyik srác egyszer csak kihajtotta a bajonettet a Kalasnyikovján, és elkezdte kergetni a másikat.”

Azt gondolná az ember, hogy egy EU misszióba csak úgy „öntik” a pénzt...

Ez nem pénzkérdés. A második misszióban derült ki, hogy nem pénzkérdés volt, Ugandában nagyon sok minden múlik a személyes kapcsolatokon. Nem azon múlt, hogy mennyi pénzt adunk az ugandaiaknak, hanem hogy a mi táborparancsnokunk milyen kapcsolatot ápol a mellettünk lévő ugandai táborparancsnokkal. Az első misszióban egy olasz őrnagy volt a táborparancsnok, aki elég magasan hordta az orrát és nagyon sokan utálták, mert nem volt „bratyzós”. Jó parancsnok volt, viszont nem volt jóban az ugandai táborparancsnokával, és emiatt nagyon-nagyon kevés anyagot, fegyvert, vaklőszert kaptunk, és nagyon-nagyon sok harc árán érte el azokat a dolgokat, amiket az ugandaiak

biztosítottak számunkra. Egyszerű dolgok: például hogy a somáliaiak, akiket ki kell képezni, időben megérkezzenek a kiképzésre. Nyilván ez az ugandaiakon múlt, de az is, hogy a reggeli tornát, a fegyverfelvételt vagy a reggelit hogyan szervezik meg, illetve a kiképzendők odaérnek-e egyáltalán. A második misszióban egy portugál őrnagy volt a táborparancsnok, aki sokkal közvetlenebb, lazább volt, a kiképzéshez kevésbé értett, viszont jól eladta magát. Az ugandaiakkal jól összebarátkozott, együtt iszogattak esténként, és emiatt sokkal gördülékenyebb volt a logisztika, emiatt rengeteg vaklőszert, rengeteg fegyvert kaptunk, sokkal pontosabban érkeztek a katonák. E hozzáállásnak viszont más hátrányai voltak. Az első misszióban teljesen mások voltak az emberek, a kollégák is, így mintha két teljesen különböző misszió lett volna. Az első műveletben ugyanis hagytuk az ugandaiakat, hogy tegyék a dolgukat. Amikor megérkeztek a somáliai katonák, az ugandaiak válogatták ki közülük, hogy kik lesznek tiszthelyettesek, kik lesznek légénységi állományú katonák. A tiszthelyettesekből mi válogattuk ki aztán később a tiszteket, pontosabban a tisztjelölteket. Az ugandaiak számunkra kegyetlennek tűnő módszerekkel, néha testi fenyítéssel tartották kordában és tanították őket, gyakorlatilag semmi másra csak alakira, illetve fegyelemre képezték ezeket az embereket. Mi ezt nem nagyon értettük, és szerintem a tábor vezetése, a misszió vezetése sem értette ennek a szükségességét. Mindez a második misszióban derült ki, amikor nem kapták ezt a „keményebb kiképzést”, ezt a drillezést.

Olyasmi volt, mint nálunk egy alapkiképzés, egy komolyabb alapkiképzés, mikor 1 hónapig nem hagyják az ember gondolkodni, beosztják minden percét, elfoglalják, és testileg, lelkileg megterhelik. Viszont fegyelmet is tanul közben az ember, és a második misszió elején ez nem volt meg, és emiatt nagyon sok probléma volt. Elmondhatom, hogy az első misszióban fegyelmi kérdéssel egyáltalán nem kellett foglalkozni. A legkomolyabb probléma az volt, hogy mondjuk valaki fáradt volt az órán, lekökadt a feje, el akart aludni. A második misszióban komoly fegyelmi problémák voltak, nagyon fegyelmetlenek voltak a katonák, és annyira a saját somáli szabad elveik szerint éltek, hogy volt, amikor a szünetben az egyik srác egyszer csak kihajította a bajonetet a Kalasnyikovján, és elkezdte kergetni a másikat. Volt olyan, hogy a somáliai katona odáig merészkedett, hogy megütötte az ugandai kiképzőt, de volt – nem kevés – parancsmegtagadásuk is a misszió során. Megtörtént egyszer az is, hogy amikor csoportos feladat-végrehajtásra küldtük el külön-külön a rajokat, a komplett szakasz egyszerűen lefeküdt aludni a bokrok aljába.

Veletek történt hasonló eset?

Igen. Pontosán az, amit az imént mondtam, ez a parancsmegtagadás, ami nagyjából a második misszió kilencedik hetében történt. Az egyik kiképzés alatt lévő csoporttal a felderítést gyakoroltuk, amikor egy feladatot adtunk a számukra a terepen, amit önállóan kellett végrehajtaniuk. Mivel ez egy erősen szabdalt bokros-fás terület volt, ezért eltűntek a terepen a bokrok és a

fák között, nem láttuk őket. Két magyar kiképző – Jécsák Misi és Simon Donát – volt kint akkor velük, amikor ez megtörtént. Volt ott egy víztorony a repterünk mellett, felmásztak a víztorony létráján olyan fél magasságig, és látták messziről, hogy szépen megálltak, kitergegették a zoknijukat, és elheveredtek. Alvásba ment át a felderítés. Jelentették nekem hogy mi történt és mivel először nem tudtuk, hogyan oldjuk meg ezt a kényes szituációt, kupaktanácsra ült össze a kiképző csoport. Komolyan mondom, a szimpla folytatástól kezdve a testi fenyítésen át a bebörtönözésig nagyon sok mindent végigtárgyaltunk a kollégákkal abban a másfél, két órában. Végül egy nagyon érdekes módszerrel álltunk elő, először is pár napig leálltunk a kiképzéssel. Hozzá kell tennem, hogy ezt a misszió vezetése tudta nélkül csináltuk. Jó viszonyban voltunk már akkor a spanyol vezetéssel, de ez már annyira komoly dolog volt, hogy nem mertük megosztani velük, hogy nálunk ilyen dolog történt, és próbáltuk csoporton belül megoldani. Szerencsére nem is derült ki sosem. Abbahagytuk tehát a kiképzést, és semmi mást nem csináltunk, csak „pihentünk”. Mindig olyan helyet választottunk a kiképzésre, ahol az ellenőrző elöljárók nem találtak meg minket, aztán lefeküdtünk mi is egy bokorba, két bokorral arrébb meg lefektettük a szomáliaiakat. Az első egy-két napban még nagyon örültek, hogy de jó nekik; de érdekes, hogy harmadik-negyedik nap az értelmesebb srácoknak már leesett, hogy ez a legkomolyabb büntetés, amit kaphatnak, mert lassan, de biztosan ráeszméltek arra, hogy valószínűleg ők azért vannak itt, hogy meg-

tanuljanak életben maradni. Rájötték arra, hogy itt – még ha most nem is jó nekik – olyan tudást kapnak, ami majd jobb fizetéssel, jobb életszínvonallal jár, sőt, harc közben akár életben is maradhatnak. Az ötödik napon gyakorlatilag eljutottunk arra a szintre, hogy elkezdtek könyörögni a kiképzésért. Tudták, hogy van egy-két ember, akiket jobban kedvelünk a szakaszból, ők merészebbek voltak, odajöttek hozzánk és próbálták bocsánatot kérni... A végén meg egyeztünk abban, hogy teljesen megváltoztatjuk a raj addigi felépítését, a rajokat szétbombáztuk, és a bomlasztó elemeket kiválasztottuk, majd ezt az öt embert beraktuk a harmadik rajba, és azokból, akik vagy közömbösek voltak a kiképzés iránt vagy akarták, két nagy rajt csináltunk. Akkor azt mondtuk a srácoknak, hogy az a legnagyobb büntetés, ha valakit nem oktatunk. Jeleztük: akin pedig észre vesszük még egyszer, hogy lóg, vagy széthúzást kelt az állomány tagjai között, azt rögtön berakjuk a harmadik rajba. A harmadik rajban – a második misszióban már két ugandai beosztottam volt, az elsőben csak egy – az egyik ugandai tiszthelyettesnek mindig csak az volt a dolga, hogy „szívassa” ezt az öt embert. Semmi mást nem csinált. Nem volt ez testi fenyítés, igazából néha csak állniuk kellett, vagy felálltak egy természvár tetejére, és ott ölelkezve kellett egyensúlyozni egy pár órát, ha elengedték volna egymást, akkor nyilván leestek volna a csúcsos természvárról. Mindig foglalkoztunk velük, viszont kiképzést egyáltalán nem kaptak. Ez majdnem 3 hétig ment így, amíg ez az öt ember semmilyen kiképzést nem kapott, de a végén már ők is

Horváth főhadnagy kitüntetése

belátták, hogy nem lesz így jó nekik, úgyhogy szépen, lassan visszaengedtük őket a kiképzésbe. A módszer bevált.

Hogyan telt egy átlagos napod, illetve a német-magyar csoportotok napja?

A tábornak megvolt a saját napi-rendje. Általában reggel hat órakor volt ébresztő, és nyolckor kellett megkezdeni a kiképzést. Előzetes egyeztetés alapján rögzítettük, hogy ki milyen kiképzési területeket fog használni, és ki mit fog oktatni. Elosztottuk a területeket, és próbáltuk rotálva váltogatni, ne unják meg az emberek, hogy mindig ugyanarra a területre járkálnak. 8 órakor megkezdődött a kiképzés, ami délig tartott. Mint nálunk a tantermi órák, hasonlóképpen lett elosztva kiképzési órákra maga a

kiképzés; volt egy délelőtti ciklus, volt egy délutáni. Utána ebédszünet majd 14 órától folytattuk a képzést, ami újabb három órán keresztül tartott. Ugyanez volt pénteken is, és szombaton vizsganap volt. Tehát heti 6 napot dolgoztunk. Vasárnap pihenhetett az állomány, mi pedig készültünk a következő foglalkozásokra, terveztük a következő hetet.

A somáliaiaknak is kellett pihenni, e terepen egy kiképzési nap sokkal fárasztóbb, mint Magyarországon, legalább tízszer olyan fárasztó. A klíma nagyon kimerítő a tengerszint feletti magasság 1000-1300 méter környékén, melyhez párosult a 40-44 fokos meleg is. A második misszióban volt ugyan bár, konditerem, légkondicionálás, ami nagyon jól jött, mert a sátorban nem

lehetett megmaradni, 55 fokra is felment a hőmérséklet, ami elviselhetetlen volt. Az első misszióban elég vaskalapos volt a kiképzést vezető százados kolléga, és próbálták azt elérni, hogy három ember legyen egy szakasszal. Ennek igazi értelme nem volt, mert az elméleti foglalkozást egy ember is meg tudja tartani, a gyakorlatihoz meg ügyis mindig változó állomány kell; van amikor elég egy, van amikor kettő, van amikor meg mind a hat ember kell a csoportból, és még az ugandaiaknak is segíteni kell.

Az étkezés, az ellátás milyen szintű volt?

Az első misszióban még viszonylag elég jó volt az étel, annak ellenére, hogy egyáltalán nem volt változatos, de azért az első 5 hónapban egész jól bírtuk ezt a nem túl változatos, fűszer nélküli kaját.

Együtt ettetek a somáliaiakkal?

Nem. Külön ettünk, a somáliaiaknak megvolt a saját kis táboruk, ami tulajdonképpen egy volt brit börtönből lett kialakítva, amit az ugandai katonák szolgálati konyhái vettek körül. Nagyon érdekes volt, hogy a konyhók úgy voltak körkörösén elhelyezve, hogy azok már védelmet nyújtottak, ráadásul a konyhók kívülről lövészárkokkal voltak körbevéve. Tehát azért csak nem múlt el nyomtalanul az ugandaiak emlékében a háború.

Nem tartottatok attól, hogy a somáliaiak között esetleg lehetnek beépített emberei az al-Shabaabnak vagy más terrorszervezetnek?

Az első misszióban egyáltalán nem. A másodikban már igen, mert az első

misszió történetéhez hozzátartozik egy lázadás is, amikor a somáliai kiképzendők lázadtak föl az ugandaiak ellen. Szerencsére az ugandaiak ellen, nem pedig ellenünk. Ennek már voltak előszelei, azt több nappal előtte lehetett látni, hogy nem nyugodt a helyzet. Nem is a mi általunk kiképzettekkel volt probléma, mint ahogy mondtam már az elején, ezek a kiképzendő srácok úgy voltak szétválogatva, hogy körülbelül 800 legénységi állományú katonát képeztek az ugandaiak, körülbelül 200 tiszthelyettes-jelöltet képeztünk mi, európaiak. Az a 800 srác már az elejétől kezdve nagyon csalódott volt, mert a toborzók biztosan azt mondták nekik, hogy ők majd tőlünk fogják megtanulni a háborúzás csínját-bínját, nem pedig az ugandaiaktól. Nyilván ezek az emberek, a kiképzések után összegyűltek, a tiszthelyettes-jelöltek meg elmondták, hogy ők mit tanultak, milyen bánásmódban részesülnek, de elmondták a legénységek is, hogy ők mit kapnak és mit nem kapnak. Teljesen más volt a szemlélet, mi sokkal emberségesebben bántunk a tiszthelyettes-jelöltekkel, illetve a tisztjelöltekkel. Nagyon nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy ténylegesen képezzük őket, javítsuk a hibáikat, ahogy ez elő van írva, és magyarázzuk el, mutassuk be, gyakoroltassuk velük; megtanítsuk nekik, és folyamatos hibajavítással addig-addig drilleztessük őket, amíg nem megy a dolog. Mindvégig azonban partnerként kezeltük őket és nagy odafigyelést kaptak tőlünk. A legénységi állományú katonák ezt messze nem kapták meg. Gyakorlatilag az ő kiképzésük 80%-ban kimerült abban, hogy hónapokon keresztül fel-alá masíroz-

tak az alakuló téren, mert az ugandaiak meg voltak győződve arról, hogy a harc sikeres megvívásához semmi más nem kell, csak fegyelem. Tehát ha fegyelmezett egy katona – amit csak és kizárólag az alaki oktatással kaphat meg –, akkor már nagy baj nem lehet, mert nem fog elszaladni. Ennyi. A kiképzés során gyakorlatilag egy-két löszert lövöldöztek el, hogy azért tudják, mi fán terem a gépkarabély, de célzást már nem oktattak nekik.

A másik dolog a motiválás kérdésköre. Az ugandaiak egy-egy pálcával „motiválták” a kiképzendőket, mi viszont kökeményen, ahogy mi is tanultuk: mindig elmagyaráztuk nekik, hogy minek miért van értelme, és nyilván föl-kapták a fejüket arra, amikor valami új témába vágunk.

Az első zavarodott megmozdulás az volt, amikor egy kisebb kődobálás történt az ugandai táborban. Ha jól emlékszem, pénteken vagy a csütörtökön történt, hogy az egyik srácot tesztileg fegyelmezte egy ugandai százados. Ezt meglátták a somáliaiak, és elkezdtek köveket dobálni az ugandai kiképzőkre, akik szerencsétlen módon épp a francia orvos csoport által tartott egészségügyi foglalkozásra menekültek be, amit a somáliai tiszthelyetteseknek tartottak az ugandai táborban. Bizony elég érdekes helyzet alakult ki, mert az ottani szakasz a saját társaival konfrontálódott. Próbáltuk lecsitítani, megnyugtatni őket, hogy ne dobálják a köveket... Ez adott időt, hogy az ugandaiak elmenekülhessenek, mi pedig gyorsan beültünk a dzsipekbe, és visszatértünk a táborunkba. Ez volt csütörtökön; pénteken emiatt nem volt kikép-

zés, mert az ugandaiak is próbálták rendezni a soraikat.

Utána hétfőn, kedden kiképzést tartottunk, de szerdán ülősztrájkal kezdődött a reggel. Mi megkezdtük rendesen a kiképzést, a szakaszok 8 órára elmentek a kijelölt helyekre és elkezdték a foglalkozást. Akkor egy német-magyar kiképző páros volt kint tőlünk, míg mi bent voltunk a táborban, és láttuk, hogy nem lesz egyszerű ez a reggel. Nem indult meg a kiképzés, a somáliaiak egyszerűen csak leültek az alakuló téren. Ez volt az egyik, ami zavart okozott, a másik pedig az, hogy láttuk, az ugandaiaknak – akik csak akkor visznek fegyvert, ha használni akarják – a táraik ott vannak a fegyvereikben. Nagyon elgondolkodtató volt a dolog, mert nagyon szervezettnek tűnt ez az ülősztrájk. Nem lézengő emberek tömege volt, hanem szépen, rendezett sorokban, oszlopokban ültek teljesen nyugodtan és hangtalanul, ez volt, ami aggodalomra adott okot. Úgy 30-40 perc üldögélés után egyszer csak felállt az összes somáliai, és visszamentek a táborba. Na, mi ekkor kezdtünk megnyugodni, hogy biztos nem lesz baj, de ekkor kezdődött a szomszéd táborban a lövöldözés. Elkezdtünk aggódni, mert nem tudtuk, hogy ki lö kire. Ráadásul egy kis domb volt a két tábor között, így nem láttunk le az ugandai táborba, és csak egy dologban voltunk biztosak, hogy a lövések felénk jönnek. Hallottuk, hogy a táborunk fölött húznak el az éles lövedékek. A tábor védelmét két T-55-ös harckocsi, illetve két régi Buffalo páncélos szállító harcjármű látta el, ezek egyből indították a motort, és az egyik Buffalo elkezdett le-föl jár-

 Kiképzésen. Forrás: The Council of the European Union. consilium.europa.eu

örözni a két tábor között. Egy harckocsi és egy másik Buffalo elment, és hallottuk is, hogy kelepelték lent a fegyverek. Majd hirtelen abbamaradt minden.

Volt-e halálos áldozat?

Amiről mi tudunk az volt, hogy az egyik ugandai srác figyelmeztető lövés közben hasba lőtte az egyik társát, ugyanis a földre célzott, de a golyó föl pattant, és hasba találta a kollégáját. Amint abbamaradt a lövöldözés, az orvosok egyből engedélyt kértek hogy átmenjenek a szomszéd táborba, ellátni a sérülteket, de az ugandaiak nemes egyszerűséggel visszazavarták őket a mi táborukba, hogy ez az ő bizniszük, ezt ők fogják rendezni. Úgyhogy soha nem derült ki, hogy volt-e más sérülés, esetleg haláleset. Egy biztos, hogy amikor pár nap-

pal később újra kezdtük a kiképzést, akkor huszonvalahánnyal kevesebb somáliai katona volt. A hivatalos információ az volt, hogy visszaküldték őket Kampalába. Ennél többet senki sem volt hajlandó mondani.

Hogyan kezelte a misszió vezetése a magyarokat? Hogyan értékelték minket? A többi nemzethez képest milyen volt a tevékenységünk?

Talán nagyképűségnek tűnhet, de nagyon jól teljesítettünk az első misszióban. Talán az volt az én „hibám”, hogy nagyon komolyan vettem a csoportparancsnoki teendőket, és a kiképzésre is nagyon nagy hangsúlyt fektettem, tehát a lehető legtöbbet akartam megtanítani a somáliai katonáknak. Nyilván ez azt jelentette, hogy a mi csoportunk nagyon

sokat dolgozott, néha jóval többet, mint a többiek. Amikor dolgoztunk, akkor nemcsak álldogáltunk és néztünk ki a fejünkből, hanem tényleg rohangásztunk a szomáliai katonákkal, és rengeteg hibát kijavítottunk. Sok energiát fektettünk abba, hogy újra és újra elmagyarázzunk dolgokat, hisz ezeknek a srácoknak egyszerűen nincs ráállva az agyuk arra, hogy elméleti tudást fogadjanak be, így a befogadóképességük messze elmarad mondjuk egy 14 éves, átlagos magyar srácétól. Emiatt új kiképzési módszereket kellett kifejlesztenünk, teljesen más megközelítésből kellett alkalmazni azokat a kiképzési módszereket, amik itthon működnek. Az írástudatlanság nagy kihívást jelentett. Az első misszióban a szakasznak 40%-a tudott írni-olvasni, a másodikban körülbelül olyan 65-70%. Annak a 65-70%-nak mondjuk 15%-a volt képes arra, hogy jegyzeteljen, ezért nem hagyatkozhattunk csupán arra, hogy elmondok valamit, és akkor azt már értik is. Tehát rengeteg, talán az órák 80%-a gyakorlati óra volt, és nagyon sokszor kellett ismételni. Nem engedhettük meg magunknak azt a luxust, hogy kiakadjunk azért, hogy háromszor kell elmagyaráznunk, miért támadunk jobbról, miért támadunk balról, vagy azt, hogy miért is csináljuk így; mi értelme van a szökellésnek, a terep fedezék kihasználásának.

További próbatétel volt a nyelvkérdés. A szomáliai sem egységes nyelv, nagyon sok dialektusa is van. Egyszerűen nem tudtunk – főleg az első misszióban – semmit a nyelvükről, és hosszú órák teltek el azzal, hogy megalkossunk egy parancsot. Mire egy harcparancs pontjait lefordítottuk szomáliaiakra... Mi

elmondtuk, hogy mit szeretnénk, de a tolmács sem tudta pontosan átadni. A második misszióban nagy szerencsénk volt a tolmáccsal, így először elmagyaráztuk, hogy mi mit szeretnénk, mi mit értünk az adott fogalom alatt, majd a szakasz kupaktanács jelleggel megbeszélte, hogy a szakaszban előforduló 5 szomáliai dialektusban melyik az a szó, ami kifejezi az adott fogalmat. Ha volt olyan, akkor nyert ügyünk volt, ha nem volt, akkor ezeket meg kellett alkotni. Ugyanez volt a vezényszavakkal is, ott is meg kellett találni azt az egy-két szót, és ezekre vezényszavakat kellett alkotni. Pl. „jobbról támadtuk”, „leszakadunk”, „kézigránátot dobunk”, „tárat cserélünk”, ilyeneket...

Mérte a misszióparancsnokság a kiképző csoportok eredményességét? Volt olyan nyilvántartás, amiből lehetett látni, hogy ki hogyan halad? Tudták, hogy pl. a görögökhöz képest jobbak vagy rosszabbak vagytok?

Az első misszióban próbálták, és ott nagyon komolyan is vették, hiszen a szombati napok mindig ellenőrző napok voltak. Ekkor gyakran előfordult, hogy nem a saját szakaszunkat vizsgáztattuk, hanem a megadott szempontok alapján egy másik szakasz kiképző állománya vizsgáztatta a mi szakaszunkat. Ilyenekből azért elég sok következtetést le tudtunk vonni, leginkább azt, ha valamilyen jobbak vagy rosszabbak vagyunk. De azt is megtudtuk, ha a szakaszban egy-egy kiképző nem szeret minket, mert akkor lehűzták a szakaszunkat. De ebből konfliktus, probléma nem volt. Próbálták objektív mérce alapján összehasonlítani a szakaszokat, és mérni az

eredményességét, de a második misszióban erre már nem fektettek akkora hangsúlyt, mivel rájöttek arra, hogy ez konfliktusforrás lehet a nemzetek között, ami nem túl egészséges. Helyette csapatversenyeket rendeztek. A szakaszok tehát nem felmérés, hanem különböző versenyek keretében mérhették össze a tudásukat (akadálypálya, feldejtés, lövészet). A második misszióban az utolsó ilyen nagy verseny, ami gyakorlatilag az egész kiképzésben tanultakat felölelte – akár mondhatjuk vizsgafeladatnak is – kilenc versenyszámban mérte össze a katonákat, és ott a harmadikok lettünk. Ebben a kilenc versenyszámban volt minden: lövészet, akadálypálya, kötélhúzás, beszivárgás, ahol a különböző terepfedezékeket használva kellett eljutni egyik pontról a másikra, tájolóhasználat, tájékozódás térkép nélkül terepen, térképvázlat stb.

Mit tartottál kudarcnak? Mit csinálnál másképp?

Igazából nem csinálnék semmit másképp. Semmit. Az első misszióban úgy viselkedtünk a kollégákkal, ahogy viselkedni kellett, nem volt kudarc. Kudarcnak éltem meg azt, hogy nekünk volt a legrosszabb fizetésünk. Holott nekünk nem okozott lelki problémát az, hogy ott bármilyen maláriás szúnyog megcsíp és meghalhatunk, nem okozott problémát, hogy ehetetlen az ennivaló, nem okozott problémát az, hogy távol vagyunk az otthonunktól és a gyerekeinktől. Tehát mindenféle lelki probléma nélkül megúsztuk a missziót, nem voltunk depressziósak, nem volt senkinek kezelhetetlen honvágya, de azt, hogy fele-, vagy harmadannyit kerestünk, mint bárme-

lyik más nemzet, az elképesztően nagy lelki nyomást okozott. Amikor az életszínvonalról beszéltünk, én el tudtam volna magam sírni.

Mi volt a legnagyobb sikeredek?

Szerintem a kiképzés volt a legnagyobb sikerünk. Tényleg jól képeztük ki a szakaszunkat, nagyon pozitív visszajelzést kaptunk. Azt, hogy mi jól képeztük ki az embereinket, azt nem egy színtel vagy kettővel főntebbről hallottuk, hanem maga a misszió főparancsnoka, Ricardo Gonzales ezredes személyesen köszönte meg a munkánkat, mondván, hogy ő tudja, mi voltunk a legjobb szakasz az első misszióban. Azt is tudta, hogy nem „csókosságból” kaptuk ezt a címet, hiszen én gyakorlatilag végigvezekedtem a kiképzési részlegvezetővel az egész 4 és fél hónapot, tehát ezt nem a két szép szememért kaptuk, vagy mert esténként együtt söröztünk.

Milyen volt a németekkel a kapcsolat?

El tudták-e fogadni, hogy magyar a vezető?

Én tartottam tőle, hogy ez majd problémát okoz, de szerencsére nem okozott, ezt nagyon jól kezelték a srácok. A légi-erősök nagyon lazák voltak, de nem is törekedtem arra, hogy nagy távolságot tartsunk, mert tudtuk, hogy hónapokon keresztül együtt kell dolgozni, és bármiféle probléma, kis száka is naggyá nőhet majd hónapokkal később. A társaság nagyon vegyes volt. Volt, aki tisztihelyettes iskoláról jött és nagyon tisztában volt a szakmával; egy ilyen srác volt az első misszióban, a másik két srácnak viszont köze nem volt a kiképzéshez. Ez nagyon sok konfliktushoz vezetett, pél-

dául amikor ötletbörzét tartottunk, nyilván nem tudtam egy csomó ötletüket elfogadni a lövészharcazzal kapcsolatosan, mert nem értettek a témához.

De akarták csinálni a munkát és jó volt a hozzáállásuk. Elgondolkodtató volt viszont az, hogy jóval többet kerestek, mint mi és nagyon komoly logisztika állt mögöttük. Ha azt mondta a srác, hogy ő szeretne másfél-két kiló haribot, küldjenek neki Németországból, akkor azt a családja ingyen el tudta neki küldeni; a másiknak meg tönkrement a lap-topja, 9 nap múlva megérkezett az új! Olyan logisztika volt mögöttük, hogy az elképesztő, olyan anyagi háttér, hogy az hihetetlen, és mégsem bírták annyira lelkileg, mint mi. Sokkal előbb lettek depressziósak, meglátszott a teljesítményükön, hogy be voltak fordulva, nehezen bírták a magányt. Lehet, hogy ez azért is volt, mert a mi életszínvonalunk nem olyan jó, mint az övék, ők arról a magas életszínvonalról estek le a kongói határvidékre, mi meg a viszonylag alacsonyabbról. Nekünk nem okozott problémát, hogy sátorban kell lakni, vagy az, hogy bekúszik este a kígyó, vagy akár, hogy rohangászik rajtunk a patkány. Egy németnek az nagyon komoly lelki válságot okozott, hogy ilyen helyzetbe kellett kerülnie.

Egészségügyileg hogy bírtátok a trópusi életet?

Alapvetően jól, kisebb hasmenések voltak, az nyilván az étkezés, a levegő meg egyéb helyi körülmény miatt, amihez az első misszió elején már nagyon jól hozzászokott a szervezetünk.. A kollégáink közül azonban többet is elvesztettünk különböző betegségek miatt. Például az

első misszióban, talán a második hónap végén meghalt az első tolmácsunk, akivel naponta együtt dolgoztunk. Alig három óra alatt leverte a lábáról a malária. Furcsa volt, mert én sosem láttam ilyen betegséget, és hát nem gondoltuk volna, hogy ilyen gyorsan ledönti az embert a lábáról. Kijött a délutáni foglalkozásra, kettőkor még semmi baja nem volt, három órával később úgy kellett bevinni a táborba. Próbálták helyben kezelni, de aztán kiderült, hogy egyszerre lett maláriás és sárgalázás. Úgyhogy másfél, két hétig húzta a kórházban, Kampalában, aztán meghalt. Aztán több szomáliai is meghalt, mivel gyakorlatilag minden egzotikus betegséget megtaláltunk a szakaszokban. Ezért a kiképzésen nagyon oda kellett figyelni, hogy folyamatosan viseltük a teljes ötüjjas bőrkesztyűt; a lehető legkevesebbszer érintettük meg a katonákat, alkoholos kézfertőtlenítőt is vittünk magunkkal; tehát a higiéniaira nagyon oda kellett figyelni. TBC-ben haltak meg katonák, ha jól tudom, volt kint hepatitis, a világ összes bőrbetegsége, tehát mindenféle kiütések, volt bárányhimlő járvány a táborban. Később kiderült, hogy van AIDS-esünk is, mert az első misszió előtt nem volt például AIDS szűrés, csak amikor elkezdődtek ezek a komoly betegségek, akkor derült ki, hogy van. Az én szakaszomban például volt szifilisz katona. Olyan betegségek jöttek elő, amiről Európában már csak tanultunk, ilyenek a sötét középkorban voltak. Bolha, tetű... elképesztő, olyan higiéniai körülmények között voltak, és elő is jött minden, aminek elő kellett jönnie. A srácok úgy tudtak csak fürödni, hogy kilógtak a táborból, lementek a

tábor melletti folyóra, és ott fürödtek, mert amúgy csak hetente egyszer tudtak volna. Pedig mi alaposan meghajtottuk őket a kiképzésen. Aztán ott voltak a kígyók, békák, pókok, minden, ami csíp meg harap... és a hatalmas, 8-10 centis csótányok. Előszeretettel jártak be a táborba patkányok, az komoly probléma volt az első misszióban, mert ugye este nagyon-nagyon lehűlt a levegő, hatalmas a hőmérséklet ingadozás, szinte az Egyenlítőn voltunk, egy pár kilométerrel délebbre. Nappal 40-44 fok, este 16 fok volt a sztenderd, ez akkora ingadozás volt, hogy mindenki fázott már a 16 fokban. Mi is annyira hozzászoktunk már a napi meleghez, hogy este termokabátban, hosszú ujjúban üldögélünk. Minden állat törekedett arra, hogy meleg helyre menjen, és mivel az ember meleg volt, nem egyszer előfordult, hogy az ágyakba meg a bakancsokba bújtak be az állatok, a kígyók. Az egyik német srácnak, Ralfnak még a szúnyoghálója, a pokróca alá is bemászott, és ott aludt, és amikor felkelt, bizony ott volt a háromkilós patkány a mellkasán. Szerencsére ezektől az állatoktól közülünk senki sem fertőződött meg.

Hogyan fogadtak itthon? Mikor hazajöttél, kérdezett-e bárki az afrikai tapasztalataidról?

A kinti tapasztalataimról nem igazán kérdeztek, illetve itthon nem tudtam hasznosítani azokat. Ez nekem sajnos nem volt új, mert a tengerészgyalogságtól is úgy jöttem el, de akkor sokkal nagyobb lelki problémát okozott, mert akkor ott én tényleg tanultam tíz hónapig, és bőven lett volna mit átadni..., és hazajöttem, és senki nem kérdezett semmit. Ugyanez volt a helyzet itt is. Nyilván a média megkeresett, mert el lehetett adni egy Afrikában szolgáló magyar katonával készült interjút. Gyakorlatilag ennyi a termése ennek a missziónak, és, hogy kimentem még egyszer.

Kimennél-e újból Afrikába?

Nagyobb anyagi megbecsülésért és jobb logisztikai támogatással igen, bár a kockázatok így sem állnának arányban a veszélyekkel. Úgy gondolom, hogy ettől függetlenül az EU egyre nagyobb szerepet fog vállalni az afrikai kontinensen, ahonnan mi magyarok sem maradhatunk ki. Így egyre több magyar katona fog afrikai műveletekben szolgálni.

Keresse könyveinket
az Alexandra Könyvruházakban
és a független könyvesboltokban!

publikon
KIADÓ
www.publikon.hu